

*Mário Kysel*<sup>1</sup>

## Wyrażanie stosunków czasowych w słowackich i polskich związkach frazologicznych z komponentem *rok*

Analizując badany typ jednostek z komponentem *rok*, zarejestrowaliśmy oprócz dużej liczby jednostek o charakterze frazeologicznym także znaczną liczbę luźnych związków wyrazowych wyrażających pewny limitowany czasowo okres (na przykład *úrodný rok* : *rok urodzaju*, *volebný rok* : *rok wyborczy*, *rok Chopina* : *Rok Chopina*, ew. *Rok Chopinowski*, *chlapčenské roky* : *lata chłopięce*, *študentské roky* : *lata studenckie*), jak również zleksykalizowanych łączliwych związków wyrazowych (na przykład *akademický rok* : *rok akademicki*, *kalendárny rok* : *rok kalendarzowy*, *jubilejný rok* : *rok jubileuszowy*, *cirkevný rok* : *rok kościelny*, *univerzitný rok* : *rok uniwersytecki*) i terminów (*priestupný rok* : *rok przestępny*, *hospodársky rok* : *rok gospodarczy*, *rozpočtový rok* : *rok budżetowy*, *svetelný rok* : *rok świetlny*, *tropický rok* : *rok zaćmieniowy*, ew. *rok zwrotnikowy*). Stosując podejście komparatywne, w analizie zarejestrowaliśmy także takie jednostki, które w jednym języku mają status frazeologizmu, podczas gdy w drugim stanowią jedynie luźne lub łączliwe związki wyrazowe. Na przykład, na określenie odcinka czasu nieco dłuższego niż 365 dni, można w języku słowackim zastosować łączliwe związki wyrazowe *rok a niečo* lub, ew. *niečo vyše roka*, których ekwiwalentem w polszczyźnie jest frazeologizm *rok z okładem*.<sup>2</sup> Dla określenia odcinka jednego roku, język słowacki dysponuje tylko luźnym związkiem wyrazowym *celý rok*, podczas gdy w polszczyźnie zarejestrowaliśmy związek frazeologiczny *przez okrągły rok*.

Już na podstawie przytoczonych przykładów daje się zauważyć relatywne podobieństwo języka słowackiego i polskiego. Słowacki polonista Ferdinand Buffa (2002: 97) stwierdza, że między oboma językami »jest genetyczne, czyli także typologiczne pokrewieństwo, do czego się jeszcze przyłącza także bezpośrednia bliskość terytorialna [...], co spowodowało znaczną paralelność w rozwoju tych języków. Wbrew temu pomiędzy językiem polskim i słowackim istnieje także

1 Comenius University in Bratislava, Faculty of Arts, Department of Slavic Studies.

2 Podobnie też w przypadku słowackiego związku łączliwego *mať niekoľko rokov preč* polskim ekwiwalentem jest jednostka *mieć ileś lat z okładem*.

mnóstwo różnic, które wynikają z relatywnie samodzielnych procesów rozwojowych w obydwóch językach – zarówno wewnętrznych, ściśle językowych, jak i zewnętrznych, wynikających z odmiennych kontaktów z innymi językami, dalej związanych z różnicami w mentalności i w kulturze nosicieli tych języków, a także z różnych państwowo-politycznych i geomorfologicznych właściwości obydwóch krajów itp.« Przedstawione założenie teoretyczne służyło nam jako podstawa także do analizy korpusu słowackich i polskich związków frazeologicznych z komponentem *rok*, które wyrażają różne relacje czasowe.

Celem naszego artykułu jest porównanie badanego korpusu związków frazeologicznych w obu językach z punktu widzenia ekwiwalentności, przy czym bierzemy pod uwagę klasyfikację związków frazeologicznych według typów konstrukcyjnych zdefiniowanych przez Jozefa Mlacka (2001), która okazuje się najbardziej odpowiednia dla tego typu analizy.<sup>3</sup>

W analizie komparatywnej związków frazeologicznych według typów konstrukcyjnych wydzielonych przez J. Mlacka jako pierwsze przytoczymy frazeologizmy z budową syntagmy nieczasownikowej. W tekstach starszych i artystycznych znajdujemy związek frazeologiczny określający rok naszej ery (okres po urodzeniu Chrystusa) – słc. *roku Pána*, pol. *roku Pańskiego*, który jest dosłownym tłumaczeniem łacińskiego *A. D.*, czyli *anno Domini* (Šaling i in. 1997). Rok, w którym przytrafia się większa liczba negatywnych zjawisk, na przykład wypadków, niepowodzeń lub nieszczęść, w języku słowackim jest określany jako *čierny rok*,<sup>4</sup> i tak samo w języku polskim *czarny rok*.<sup>5</sup> Dla intensyfikacji wypowiedzi w celu podkreślenia ogólnej długości rocznego odcinka czasu w syntagmę obydwu języków wchodzi przymiotnik *boży*,<sup>6</sup> por. słc. *celý boží rok*, i pol. *cały boży rok*. W obu badanych językach

3 Stosując analizę komparatywną, nie sposób zapomnieć o polskiej – jeszcze stale najpowszechniejszej, chociaż z dzisiejszego punktu widzenia zdaniem niektórych językoznawców już przestarzałej – klasyfikacji związków frazeologicznych Stanisława Skorupki, który wydziela według kryterium formalnego *wyrażenia, zwroty i frazy*, oraz według kryterium semantycznego *związki frazeologiczne stałe, łączliwe i luźne* (Skorupka 1977, 1985: 6). Obydwa kryteria są jednak pod względem porównania problematyczne i nie są zgodne ze słowacką teorią frazeologiczną.

4 Na przykład słowacki bard narodowy Pavol Országh Hviezdoslav napisał w 1888 r. zbiór wierszy pod tytułem *Čierny rok*, w którym zastanawia się nad sensem ludzkiego życia po bolesnej stracie swoich najbliższych – matki, ojca, brata.

5 Także w języku polskim znajdujemy publikację książkową z przytoczonym związkiem frazeologicznym *Czarny rok... Czarne lata*, która jest zbiorem wspomnień z czasów wojny i tragicznego losu narodu żydowskiego pod redakcją Haliny Szostkiewicz i Katarzyny Meloch.

6 Skoro przymiotnik bezpośrednio nie odnosi się do nazywania Boga, norma ortograficzna w obu językach zaleca stosowanie małej litery.

wysoką częstotliwość mają związki <dobry> rok na niečo : <dobry> rok na coś, w których zakodowana jest informacja o pomyślnym okresie dla desygnotu (na przykład <dobry> rok na huby : <dobry> rok na grzyby), jak również ekwiwalentna para związków frazeologicznych pochodzenia biblijnego *sedem chudobných rokov* : *siedem chudých lat*, wyrażająca okres nieurodzaju lub kryzysu gospodarczego albo ekonomicznego.<sup>7</sup>

Chcielibyśmy zwrócić uwagę na porównanie związków frazeologicznych o znaczeniu ‘bardzo rzadko’. Język słowacki dysponuje związkiem frazeologicznym *raz za uhorský (turecký) rok*.<sup>8</sup> Temu związkowi frazeologicznemu poświęciła uwagę słowacka badaczka frazeologii Jana Skladaná, która konstatuje, że jego powstanie było motywowane faktem wynajmowania żołnierzy do służby podczas wojen tureckich na Węgrzech na określony czas, który zazwyczaj corocznie, czyli z roku na rok był przedłużany. W języku polskim zarejestrowaliśmy ekwiwalent parcjalny z innym atrybutem, jak również z innym komponentem określającym odcinek czasu *raz na ruski miesiąc*. Polski językoznawca Mirosław Bańko (2014) przytacza takie wyjaśnienie: »Nowa księga przysłów polskich pod red. J. Krzyżanowskiego objaśnia rzecz następująco: “Miesiące w kalendarzu juliańskim (ruskim) kończą się o 12 dni później, stąd urosło mniemanie ludowe, że ruski miesiąc jest dłuższy”.« We współczesnej polszczyźnie zarejestrowaliśmy także związek *raz na ruski rok*, który jest aktualizacją poprzedniego frazeologizmu<sup>9</sup>, jak również związek *popamiętać ruski miesiąc* o znaczeniu ‘doznać karę dotkliwie’, który nie ma w języku słowackim ekwiwalentu frazeologicznego. Różniące się czynniki motywujące powstanie frazeologizmów przypisujemy odmiennej sytuacji historycznej i geopolitycznej w poszczególnych krajach.<sup>10</sup> Oprócz przytoczonego związku frazeologicznego

7 Pierwotnie w historii biblijnej (Rdz 41, 1–36) Józef wyjaśnia sny faraona, w których pojawia się 7 chudych i 7 tłustych krów. W znaczeniu alegorycznym zwierzęta zastępują lata – 7 lat urodzaju się zmienia na 7 lat nieurodzaju i biedy, co zostało zachowane także w przytoczonym frazeologizmie. Na marginesie zarejestrowaliśmy także analogiczne zastosowanie tych związków frazeologicznych o znaczeniu pozytywnym wyrażającym bogactwo, dobrobyt i dostatek (tak jak w historii biblijnej), por. *sedem bohatých rokov* : *siedem obfitych lat*.

8 Niższą częstotliwość zarejestrowaliśmy przy alternującym starszym atrybucie *turecký*.

9 Mniemamy, że aktualizację związku frazeologicznego poprzedzało zacieranie wiedzy o dwunastodniowej różnicy między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim, w związku z czym po logicznej ocenie niższej częstotliwości w dłuższym okresie doszło do aktualizacji frazeologizmu *raz na ruski miesiąc* na *raz na ruski rok*.

10 Podczas gdy Słowacja jako część Austro-Węgier intensywnie brała udział w wojnach tureckich, Polski – biorąc pod uwagę jej położenie geograficzne – konflikt ten bezpośrednio w takim stopniu nie dotyczył.

warto wspomnieć także o pozostałych polskich frazeologizmach o identycznym znaczeniu wyrażającym niską częstotliwość powtarzania czynności, które są z formalnego punktu widzenia parcjalnie ekwiwalentne – *<raz> od wielkiego dzwonu*<sup>11</sup> i *<raz> od <wielkiego> święta*.<sup>12</sup>

Liczną grupę związków frazeologicznych z budową syntagmy nieczasownikowej stanowią frazeologizmy odnoszące się do pewnego okresu w życiu człowieka lub do jego wieku. Analiza materiału pokazała, że komponent *rok* nie zawsze pojawiał się tylko w liczbie pojedynczej, mógł wystąpić także w liczbie mnogiej – w polszczyźnie tylko w formie *lata*, która odpowiada słowackiemu leksemowi archaicznemu i poetyckiemu w liczbie mnogiej *letá*<sup>13</sup> (por. SSSJ, KSSJ, SSSJ), ewentualnie jeśli chodziło o wyrażanie liczby lat, w języku polskim przez leksem *wiek (vek)*.<sup>14</sup> W przypadku związku frazeologicznego *človek stredných rokov*, czy też *človek v stredných rokoch*, frazeologizm w języku polskim nie zawiera badanego komponentu *rok*, ale *wiek – człowiek w średnim wieku* (analogicznie znamy także słowacki frazeologizm *človek v strednom veku*). Jeśli chodzi o wyrażenie jeszcze bardziej zaawansowanego wieku, w języku słowackim rejestrujemy związek frazeologiczny *človek (muž, žena) v rokoch*, natomiast w polszczyźnie ponownie z komponentem *wiek* poszerzonym o atrybut – *człowiek w podeszłym wieku*,

11 Związek frazeologiczny jest w porównaniu z przytoczonymi cytowanymi jednostkami synonimicznymi nowszy. Oznacza najbardziej znany, do niedawna największy polski dzwon, który w 1520 r. ufundował Zygmunt I Stary. Dzwon ten do dzisiaj znajduje się w katedrze wawelskiej w Krakowie. Sposób, w jaki przedostał się do frazeologii języka polskiego, przybliżyła Monika Hyla (2008: 21): »W czasach I Rzeczypospolitej głos "Zygmunta" rozlegał się nad dachami Krakowa ponad 100 razy każdego roku. Dzisiaj dzieje się to znacznie rzadziej, ok. 30 razy, z okazji świąt kościelnych. Stąd powstało powiedzenie: *od wielkiego dzwonu*.«

12 Jednostka wyraża sporadyczność przez porównanie powtarzania wydarzeń do częstotliwości wielkich (znaczących) świąt w trakcie roku.

13 Tej formy gramatycznej, która powstała przez liczenie roku jako pory od lata do lata (czyli od żniwa do żniwa), nie znajdziemy tylko w starszych tekstach, ale też na przykład w słowackim śpiewniku katolickim (*Jednotný katolícky spevník*), por. »Tridsaťtri liet si pracoval, – kým si život svoj dokonał – mne nevinnosť navrátil, navrátil – Otcovi dlh zaplatil« (2012: 261); »Štyridsať liet som ľa vodil, – mannu som ti z neba hodil, – dal som ti aj zem prehojnu a ty páchaš zradu zbojnu« (ibid. 304); »Ajhľa, skvie sa oltár Pána slávy, presväta nám obeť nastáva, ktorú cez tisíc liet Cirkev slávi a vo vlasti našej konáva. Za príkladom dávny sa to robí Cyrila, Metoda svätej doby, ktorí rozkaz Kristov plnili, pamäť jeho smrti slávili« (ibid. 491).

14 Wiek w frazeologii nie musi być wyrażony tylko przez komponenty *rok*, *roky*, *letá* czy *vek*, por. *starý ako Matuzalem* : *stary jak Matuzalem* (choćaż znamy także związki *matuzalemský vek* : *osiągnąć wiek matuzalemowy*, *<mieć> matuzalowe lata*), *oslavovať abrahámoviny* : *obchodzić Abrahama* (obchodzić 50 lat).

jak również frazeologizm z badanym komponentem *rok* w liczbie mnogiej – pol. *na stare lata*, co w języku słowackim wyrażone jest komponentem somatycznym *na staré kolená*.

W obydwu badanych językach do częstych frazeologizmów należą jednostki wyrażające dłuższy okres (w większości trwający kilka lat, ew. kilkadziesiąt lat) za pomocą komponentu *rok* w liczbie mnogiej, por. *po dlhé roky* : *po dlugie lata*. Parcjalną ekwiwalencję rejestrujemy także w przypadku pary frazeologizmów wyrażających życzenie pomyślnego poczęcia i urodzenia dziecka, por. słowackie *Do roka proroka!* i pol. *Co rok <to> prorok!*, chociaż w języku polskim przytoczony związek frazeologiczny ma także znaczenie negatywne, wyrażające krytyczną czy też pogardliwą postawę wobec ilości dzieci w rodzinie. Związek frazeologiczny *do roka a do dña* wyrażający pewność i przekonanie, że dane wydarzenie będzie miało miejsce w ciągu jednego roku, zarejestrowaliśmy tylko w języku słowackim.

Do równie licznej grupy należą frazeologizmy z budową syntagmy czasownikowej. Słowacki związek frazeologiczny podkreślający całe trwanie roku jako jednostki czasu ma formę *ako je rok dlhý*, podczas gdy jej polski ekwiwalent – *jak rok długi* eliptycznie pomija czasownik. Na wyrażenie szybkiego upływu czasu istnieją w obydwóch językach parcjalne ekwiwalenty frazeologiczne *roky (rôčky) idú* : *lata leca*, przy czym polski związek frazeologiczny wyraża wyższy stopień intensyfikacji. Ze społecznego punktu widzenia wiek postrzega się współcześnie jako intymną informację osobową, o którą nie należy pytać, szczególnie kobiet. W obu badanych językach znajdujemy kilka frazeologizmów odnoszących się do wieku człowieka. Porównując wiek, język słowacki zachowuje badany komponent *rok* – *byť v niečích rokoch*, natomiast polszczyzna tego nie czyni – *być w czyimś wieku*. W obu językach istnieje natomiast frazeologizm pochodzenia biblijnego wyrażający konkretny wiek, to znaczy 33 lata – *mať Kristove roky* : *być w wieku chrystusowym*. Im człowiek jest starszy, tym delikatniej mówi o swoim wieku. Okres od trzydziestego do czterdziestego roku życia eufemistycznie określa związek frazeologiczny *byť v najlepších rokoch*, po polsku bardziej poetycko *być w kwiecie wieku*. W obu językach zarejestrowaliśmy także związki frazeologiczne starszego pochodzenia odnoszące się do wieku młodzieńczego i czasów dzieciństwa – *teľacie roky* : *cielęce lata*, ew. *cielęcy wiek* oraz w języku polskim także *szczenięce lata*. Nie tylko wiek, lecz także samo starzenie się jest tematem, w przypadku którego stosuje się substytucję eufemistyczną, por. *mať svoje roky (rôčky)* : *mieć swoje lata*, ew. *cítiť (pociťovať) roky* : *czuć lata*.

W związku z niewywiązaniem się z obowiązków, na przykład w szkole, kiedy uczeń powtarza rok, w obydwóch badanych językach istnieje związek frazeologiczny *stratiť rok* : *straciť rok*, przy czym w języku polskim znajdujemy także bardziej ekspresyjny frazeologizm synonimiczny *siedzieć drugi (trzeci) rok w klasie*. Podobnie jest to także w przypadku zatrzymania osoby podejrzanej i ograniczenia jej wolności osobistej, kiedy skazany może po ostatecznym wyroku sądu *dostať rok* : *dostać rok*<sup>15</sup> (z pominięciem eliptycznym leksemu *väzenia* : *więzienia*). Na metaforyczne wyrażenie przebiegu wydarzeń w czasie jednego roku rejestrujemy w obydwóch badanych językach frazeologizm *keď (skôr než) sa rok s rokom stretne (zide)* : *jak (zanim) rok z rokiem się zejdzie (zlewa)*.

Jako ostatni związek frazeologiczny z budową syntagmy czasownikowej przytaczamy przykład ekwiwalencji parcjalnej związanej z paralingwistycznym postrzeganiem rzeczywistości. Ekspresyjne wyrażenie zacofania lub regresu można wyrazić za pomocą słowackiego frazeologizmu z komponentem zooapelacyjnym – *byť sto rokov za opicami*, który obrazowo przedstawia zacofanie i desygnat czasowo przyporządkowuje jeszcze do wcześniejszego okresu, niż przytoczone ssaki zamieszkiwały naszą planetę. Komponentem polskiego ekwiwalentu jednak nie jest zooapelatywum, a antroponim *Murzyn*, por. *być sto lat za Murzynami*. W polskim przykładzie rejestrujemy więc wyraźnie wyższy stopień ekspresyjności, która wywołuje spór z punktu widzenia przestarzałego stereotypu rasowego.<sup>16</sup> Różnica pomiędzy komponentami w języku słowackim i polskim jest jednak sporna, skoro ludzi rasy czarnej także na Słowacji (i w innych krajach) obraźliwie wyzywano »czarnymi małpami«.

Analizując materiał, zwróciliśmy uwagę na liczną grupę frazeologizmów, które charakteryzują się swoją schematycznością, semantyczną transpozycją, zauważalną stabilnością (która jest odczuwalna szczególnie w porównaniu

15 Komponent wyrażający liczbę lat nie jest numerycznie ograniczony i zależy od wysokości udzielonej kary.

16 Problematyką tą w środowisku polskim zajmuje się na przykład Desire Rasolmampionona, pierwszy ciemnoskóry polski profesor. »Aby zrozumieć problem wynikający z używania określeń „Murzynka” czy „Murzyn”, warto wrócić do pochodzenia słowa. Jak podano w *Etymologicznym słowniku języka polskiego* autorstwa Andrzeja Bańkowskiego, określenie „Murzyn” pojawiło się w języku polskim w XIV-wiecznych psalterzach jako przekład z łacińskiego „Aethiops” (gr. „Aitiops”), który oznacza ‘ciemnolicy’. Słowo „Murzyn” [...] zostało przypisane innej biblijnej postaci – diabłu, czyli złu wcielonemu w postać ludzką. I z tym sugestywnym wyobrażeniem w pierwszej chwili kojarzony jest do dziś człowiek o czarnej skórze.« (Rasolmampionona 2011: 15) O negatywnej ekspresyjności świadczy stwierdzenie polskiego historyka Pawła Średzińskiego (2011: 23), według którego: »Afrykanin [...] nie chce być Murzynem, Polak – Polaczkiem, a gej – pedałem.«

z paralelnymi całkiem żywymi, nieograniczonymi typami konstrukcji syntaktycznych), jak również wyrazową ekspresyjnością, czyli właśnie wszystkimi podstawowymi cechami frazeologizmu (Mlacek 2001: 69).

Jako pierwszą absolutnie ekwiwalentną parę frazeologizmów przytaczamy schemat z reduplikacją komponentu *rok*, który w wypowiedzi uważamy za nieistotny, wyrażając, że nie zależy nam na okresie o długości 365 dni, por. słc. *rok-nerok*, pol. *rok nie rok*. Stosunkowo rozszerzoną grupę frazeologizmów tego typu tworzą jednostki wyrażające ciągłość (*rok čo rok : rok w rok* – ‘każdy rok’), kolejność, czy też gradację (*každým rokom : z každým rokiem*, *z roka na rok : z roku na rok*, ale w j. polskim też *z rok na roku; od roka k roku : od roku do roku*), zmianę (*rok po roku : rok po roku*), intensyfikację (*roky a roky : lata i lata*, o znaczeniu ‘długie lata’), czy powtarzanie badanego okresu (*rok za rokom* i w j. słowackim też *rok po rok : rok za rokiem*). Znaczenie ‘nie jest ważne, czy dokładnie rok, czy więcej lub mniej’ wyraża jednostka *rok sem, rok tam*, w j. słowackim też *rok hore-dole (dolu)*, w j. polskim *rok w tę, rok we w tę* ale też w wersji ortograficznej *rok wte i wewte*. Frazeologizm podkreślający fakt, że w wymienionym okresie nie panuje zadowolenie, lub czegoś komuś w nim brakuje, ma w obydwóch językach formę *rok nie je rokom bez (ked’)* ... : *rok nie jest rokiem bez (kiedy)* ... Z drugiej strony akceptowanie wydarzeń, które nadchodzą podczas tego okresu, wyrażają jednostki *rok ako rok : rok jak to rok* i *rok je rok : rok to <tylko> rok*. Znaczenie zgorszenia i zdziwienia wyraża frazeologizm *čo je to za rok : co za rok*, i znaczenie zaskoczenia z nieoczekiwanych zdarzeń w trakcie roku, bez względu na to, czy pozytywnych lub negatywnych wyraża jednostka *to je ale rok : ale rok*. Związek frazeologiczny *ked’ rok tak rok : jak rok to rok* o znaczeniu podporządkowania się do określonego okresu powstał eliptycznie. Jako ostatni związek frazeologiczny tego typu przytaczamy parę frazeologizmów z częściowo absolutną (z punktu widzenia formy) a częściowo parcjalną ekwiwalencją (z punktu widzenia występowania terytorialnego). Ekwiwalentem słowackiego schematu *roky rokuce*, wyrażającego bardzo długi okres, jest polski związek frazeologiczny *lata lateczne*, ale jego zastosowanie jest wyłącznie ograniczone przez terytorium Kaszub, ponieważ chodzi o regionalny kaszubsko-kociewski frazeologizm (por. B. Szczepińska 2003).

W obydwóch badanych językach istnieje także kilka nawzajem nieekwiwalentnych związków frazeologicznych, które charakteryzuje obecność schematu. Słowacki frazeologizm *nie je rok ako rok* w j. polskim miałby tylko formę opisową *każdy rok jest inny*. Słowackich frazeologizmów *rok R* (na podstawie pierwotnego związku frazeologicznego *deň D*), *rok s veľkým R* i *rok rokov*

(‘ten najlepszy rok’) nie tworzy się w j. polskim w takiej formie, ekwiwalentem tłumaczeniowym byłby frazeologizm *rok jakich mało*. Z punktu widzenia konstrukcji są też nieekwiwalentne słowackie związki frazeologiczne *takto rok* (‘rok temu’) i *na takto rok, do takto roka* czyli ‘za rok’.

Polski frazeologizm o charakterze schematu *rok rokiem* i o semantyce ‘nie jest ważne, że chodzi o rok’, nie ma w języku słowackim ekwiwalentu, dlatego przybliżonym rozwiązaniem tłumaczeniowym byłby inny, już wspomniany, frazeologizm słowacki *rok ako rok*.

Analizowany korpus słowackich i polskich związków frazeologicznych z komponentem *rok* potwierdził tezę, że wbrew pokrewieństwu genetycznemu i dużej liczbie absolutnie ekwiwalentnych jednostek w obu językach występują także parcjalnie ekwiwalentne, jak również nieekwiwalentne związki frazeologiczne. W oparciu o analizowany materiał frazeologiczny udowodniliśmy stosunkowo szerokie zastosowanie jednostek wyrażających lub odnoszących się do pewnego odcinka czasu (w naszym przypadku *rok*). Stwierdzenie występowania frazeologizmów o charakterze schematu (nie tylko z badanym komponentem *rok*), które w polskiej literaturze fachowej były dotychczas wspominane tylko marginalnie, stwarza podstawę do kontynuacji słowacko-polskich badań frazeologicznych.

## Źródła i literatura

- BAŃKO, Mirosław, 2014: Odpowiedź na pytanie w Poradni Językowej: Teraz bardzo proszę o wyjaśnienie, skąd wziął się *ruski miesiąc* czy też rzadziej używany *ruski rok*. URL: <http://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/b-ruski-b-miesiac;5034.html>.
- BUFFA, Ferdinand, 1993: *O polskej a slovenskej frazeológii*. Bratislava: Veda.
- BUFFA, Ferdinand, 1998: *Frazeologický slovník polsko-slovenský*. Prešov: Náuka.
- BUFFA, Ferdinand, 2001: *Z polsko-slovenských lexikálnych vzťahov*. Prešov: Náuka.
- BUFFA, Ferdinand, 2002: O formálnych polsko-slovenských lexikálnych rozdieloch. *Slavica Slovaca* 37. 97–106.
- DOBŘÍKOVÁ, Mária, 2011: Lexikálno-sémantická charakteristika slovenských a bulharských ustálených slovných spojení s komponentom *zlato, zlatý*. *Philologica* LXVII. Bratislava: Univerzita Komenského. 99–110.
- ĐURČO, Peter, MLACEK, Jozef, 1995: *Frazeologická terminológia*. Bratislava: Stimul.
- GŁOWIŃSKA, Katarzyna, 2012: *Słownik frazeologiczny*. Poznań: IBIS.
- HYLA, Monika, 2008: Serce, które waży... 350 kg! *Niedziela*. Częstochowa: Kuria Metropolitalna. 20–21.



- Jednotný katolícky spevník*. K. Kročková (red.), 2012. Trnava: Spolok sv. Vojtecha.
- KSSJ = *Krátky slovník slovenského jazyka*. J. Kačala, M. Pisárčiková, M. Považaj (red.), 2003. Bratislava: Veda.
- KARAMALLA, Nagmeldin, 2011: »Czyż nie jest pan Murzynem? Przecież nawet w książkach dla dzieci jest tak napisane«. *Jak mówić i pisać o Afryce*. Warszawa: Fundacja Afryka Inaczej. 16–17.
- MLACEK, Jozef, 2001: *Tvary a tváre frazém v slovenčine*. Bratislava: STIMUL.
- RASOLMAMPIONONA, Desire, 2011: Murzynka i Murzyn? *Jak mówić i pisać o Afryce*. Warszawa: Fundacja Afryka Inaczej. 15.
- SKORUPKA, Stanisław, 1985: *Słownik frazeologiczny języka polskiego A – P*. Warszawa: Wiedza powszechna.
- SKORUPKA, Stanisław, 1985: *Słownik frazeologiczny języka polskiego R – Ź*. Warszawa: Wiedza powszechna.
- SSJ = *Slovník slovenského jazyka. III. P – R*. Š. Peciar (red.), 1963. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- SSSJ = *Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G*. K. Buzássyová, A. Jarošová (red.), 2006. Bratislava: Veda.
- SSSJ = *Slovník súčasného slovenského jazyka. H – L*. A. Jarošová, K. Buzássyová (red.), 2011. Bratislava: Veda.
- ŚREDZIŃSKI, Paweł, 2011: Najlepszy sposób na murzyna. *Jak mówić i pisać o Afryce*. Warszawa: Fundacja Afryka Inaczej. 23–24.
- SZCZEPIŃSKA, Bożena, 2003: Lata lateczne – prastary frazeologizm kociewsko-kaszubski i podobne mu wyrażenia tautologiczne. *Nazwy i dialekty Pomorza dawniej i dziś*. R. Wosiak-Śliwa (red.). Gdańsk: Wydawnictwo Gdańskie.
- Veľký slovník cudzích slov*. Samo Šaling, Mária Ivanová-Šalingová, Zuzana Maníková (red.), 1997. Veľký Šariš: SAMO – AAMM.